

ОСОБЛИВОСТІ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ МУЗИКАНТІВ-ДУХОВИКІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ НІМЕЧЧИНИ, АВСТРІЇ, ФРАНЦІЇ

В. Качмарик

*Донецьк, Державна
консерваторія ім. С. Прокоф'єва*

Аналіз системи підготовки виконавців-духовиків у вищих навчальних закладах Німеччини, Австрії, Франції показує, що, незважаючи на деяку різницю між ними, важливе місце в процесі навчання займає виховання оркестрового музиканта, а не концертного виконавця і соліста, що зумовлене перш за все тим процентним співвідношенням між ними, яке реально склалося на сьогоднішній день.

Важливим принципом підвищення рівня та ефективності безпосередньо фахової підготовки студентів є раціоналізм в доборі спеціальних, музично-теоретичних та загальноосвітніх дисциплін. Загальна їх кількість, наприклад, у Паризькій консерваторії на виконавських факультетах значно менша порівняно з нашими вузами, і загальноосвітні предмети відсутні. Зате набагато більше уваги та часу приділяється заняттям на спеціальному інструменті.

Слід виділити ще одну істотну особливість програм вищих музичних закладів Німеччини (Staatliche Hochschule fr Musik Freiburg), в яких весь блок музично-теоретичних та загальноосвітніх дисциплін зосереджено на перших двох курсах, після закінчення яких з кожного з обов'язкових предметів складається дипломний іспит. Друга частина вузівського курсу, котра охоплює 4-6 семестрів, зорієнтована на суто фахові дисципліни - спеціальний інструмент, симфонічний та камерний оркестри, камерний ансамбль. Особливе місце при цьому займає оркестрова практика та індивідуальне вивчення оркестрових труднощів.

Не менш важливим для забезпечення високої ефективності навчального процесу є широке використання найсучасніших аудіовізуальних та комп'ютерних систем, які дають можливість оперативного ознайомлення з новою інформацією. Останнім часом все більшого поширення набуває створення вузівських науково-

культурних комплексів, куди входять концертні зали, театри, телестудії, студії комп'ютерної музики, науково-дослідні інститути, музеї та інше, де використовуються найновіші технічні досягнення. Зосередження основних мистецьких та наукових підрозділів у єдиній внутрішньовузівській системі дає змогу значно зблизити навчальний процес з практичною виконавською та науковою діяльністю.

Слід також зупинитись на окремих дисциплінах, які входять в перелік обов'язкових у вузах Франції та Німеччини, а в наших консерваторіях фактично не викладаються. Це перш за все курси музичної психології, музичної педагогіки та історії стилів. Існуючі в наших вузах курси загальної психології, загальної педагогіки та історії музики значно відрізняються за змістом і не відповідають кваліфікаційним програмним вимогам.

Необхідно відзначити, що зараз у багатьох європейських країнах (Англія, Австрія, Німеччина, Італія, Франція) у підготовці музикантів-оркестрантів широко використовуються різноманітні *Orchesterakademie*, літні майстер-класи, семінари. Це своєрідні "курси підвищення кваліфікації", де, на відміну від наших ФПК, проходять короткострокове навчання не тільки дипломовані фахівці, але й студенти вузів та середніх музичних закладів. Здебільшого проводять такі вищі курси виконавської майстерності видатні виконавці та педагоги, тому, незважаючи на їх короткочасність, рівень та ефективність занять досить висока.

Наявність великої кількості вузькопрофільних майстер-класів дає можливість вільного вибору будь-якому учаснику найбільш авторитетних та високопрофесійних викладачів з фаху і вивчення під їх керівництвом як окремих творів, так і повних концертних програм. Спілкування та безпосередній контакт з представниками різних шкіл сприяє значно ширшому знайомству й вивченню різноманітних виконавських стилів та традицій.

Підводячи підсумки аналізу системи підготовки музикантів-духовиків на прикладі музичних вузів Франції, Німеччини, Австрії слід зазначити, що від аналогічних закладів України їх відрізняє:

- а) підготовка спеціалістів вузької кваліфікації;
- б) збільшення годин зі спеціальних дисциплін та поглиблене їх вивчення;
- в) раціоналізм у доборі непрофільних дисциплін;

- г) застосування набагато ефективнішої системи тестових перевірок та значне розширення вимог до дипломної кваліфікації;
- д) значно вищий рівень матеріально-технічного та науково-інформаційного забезпечення навчального процесу

СТАН І ТЕНДЕНЦІЇ ЗМІН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В УКРАЇНІ

Я. Болюбаш

*Київ, Міністерство освіти
України*

1. Перші істотні зміни у навчанні і професійному вдосконаленні вчителів і вихователів в Україні розпочалися ще до проголошення її незалежності. Наприклад, ратифікація Верховною Радою колишнього СРСР відомої Конвенції ООН про права дитини примусила нас звернутися до закордонного досвіду у створенні психологічної служби і соціально-педагогічного патронажу в системі освіти, покращити допомогу найбільш вразливим контингентом дітей і підлітків, оптимізувати систему закладів для дітей-сиріт.

У подальшому події у системі педагогічної освіти України були наслідком позитивного впливу підвищення автономії педагогічних навчальних закладів всіх рівнів акредитації та ліквідації перепон для активності й творчості їх колективів і негативних ефектів глибокої економічно-соціальної кризи, яка особливо відчутно зачепила працівників державного сектору, зокрема, вчителів, чий заробіток безнадійно відстав від прожиткового мінімуму, що примусило частину вчителів покинути школу, а решту - шукати додаткові заробітки і виділяти на них дорожочинний час. Загалом же, саме висока соціальна і професійна свідомість вчителів і вихователів дала змогу українській системі освіти вистояти у ці важкі роки, навчаючи дітей і молодь на необхідному рівні.

2. Покращилася і почасти розширилася мережа педагогічних навчальних закладів України, що включає 4 фахових університетів, 23 інститути, 9 педагогічних коледжів і 43 училища. У складних умовах не припинили діяльність 27 обласних (міських) інститутів підвищення кваліфікації вчителів (частина національ-